

BOKANMELDELSE

"Diagnostics of Endocrine Function in Children and Adolescents": MB Ranke (red)

Professor Michael Rankes bok om utredning av endokrin sykdom hos barn og unge er nå kommet i en tredje og utvidet utgave (1). Siden den første utgaven kom i 1992 har boken stadig øket i omfang, og den er nå på 545 siden med 114 figurer og 88 tabeller. Boken er logisk bygget opp, med kapitler som inneholder en rekke praktisk viktige opplysninger om testprosedyrer, normalmaterialer og utredningsskjema. Flere bidragsyttere er nye denne gangen, og generelt må det sies at det har styrket boken.

I den reviderte utgaven er de innledende kapitlene delt opp og redigert på en mer konsis måte enn sist. Det er i tillegg kommet til nye kapitler om kalsiumstoffsiftet, bein, hyperinsulinisme, prematuritet og endokrine konsekvenser av endring i kroppsvekt. Det er stor variasjon i hvilken grad de kapitlene som var med i forrige utgave er omskrevet. På enkelte områder er det blitt er klar forbedring, mens andre knapt er endret. Det er klart at det på enkelte områder har skjedd relativt lite som skulle bety at den kliniske tilnærming til et problem har endret seg vesentlig fra 1996 til 2003. Likevel er det litt skuffende å se at enkelte nødvendige forbedringer ikke er kommet med og at referanselistene i et par kapitler knapt inneholder litteraturhenvisninger fra de siste fem-seks år. Figurer og tabeller har bedre lay-out enn sist. Appendikset med flytskjemaer i slutten av boken er utvidet, og som sist er disse meget oversiktlige og godt egnet som veiledere i praktisk klinikk.

De første vel 90 sidene i boken er viet laboratoriediagnostikk, molekylærbiologi, ultralydsundersøkelser og scintigrafi. Dette er kapitler som gir meget god og nødvendig bakgrunnskunnskap for enhver endokrinologisk utredning.

Anette Grüters har denne gangen skrevet om tyreoroideatester. Dette kapitlet er helt oppdatert og meget oversiktig framstilt. Her finnes bl.a. prosedyre for hvordan nyfødte med patologisk

TSH-skreeing skal utredes og en vurdering av hvilken plass molekyllære tester har i utredningen av tyreoroideasykdommer.

Som sist er fem kapitler på til sammen rundt 120 sider viet diagnostikk og utredning av veksthormon-IGF-aksen. Disse kapitlene er ikke vesentlig omskrevet fra sist, men Werner Blums kapittel om insulin-like growth factors og deres bindeproteiner er oppdatert, og inneholder bl.a. en vurdering av i hvilken grad målinger av IGF-I og IGFBP3 kan og bør brukes i vurderingen og oppfølgingen av veksthormonbehandling.

Kapitlet om vannregulering er i praksis identisk med det som stod i forrige utgave, mens det er kommet inn et helt nytt kapittel om utredning av ulike aspekter rundt saltregulering. De tre kapitlene om forståelse og utredning av hypoglykemi og β -cellefunksjon er meget interessante og inneholder de siste nyvinninger på feltet. Dette er et område der det har skjedd mye siden den forrige utgaven av boken kom ut.

Utredningsprosedyrene av testikkelfunksjon er revidert i tråd med de siste års utvikling, særlig innen molekylærbiologi, mens kapitlene om gonadotropiner og ovariefunksjon er slått sammen denne gang. Det er Jørn Müller som har skrevet dette kapitlet i den reviderte utgaven, og ikke uventet er dette blitt meget bra, med bl.a. oppdatert informasjon omkring nytten av inhibinmålinger og klare råd rundt bruk av de ulike tester.

Utredning av binyrebarksykdommer kan være svært komplisert og som sist er dette området viet stor plass. Maguelone Forests framstilling er lite endret fra sist. Kapitlet er i hovedsak logisk framstilt, med inklusjon av en rekke referansematerialer som er svært nyttige når resultater av ulike stimulasjons- eller hemmingstester skal tolkes. Det er imidlertid skjæmmende for teksten at det i deler av kapitlet benyttes terminologi for steroidhormoner som burde vært forlatt for mange år siden.

Den reviderte utgaven av boken inneholder ett nytt kapittel om beinmetabolisme og ett om måling av beintetthet og beinmasse. Disse, sammen med kapitlet om vitamin D og PTH, er både lesverdige og praktisk nyttige. Spesielt må det framheves at boken inneholder svært oversiktlige flytskjema for utredning av både hypo- og hyperkalsemi. Det må imidlertid tas noen reservasjoner rundt nytten av beintetthetsmålinger i pediatrien, bl.a. på grunn av få tilgjengelige referanse-materialer.

To av de nye kapitlene i boken, om hhv. endokrin funksjon hos premature og endokrine konsekvenser av endring i kroppsvekt, har nok ikke helt funnet sin form. De inneholder få praktiske råd om utredning, og kan nok med fordel skrives om ved neste korsvei.

Samlet sett forsvarer likevel Rankes bok sin plass som et nyttig verktøy for alle som skal utrede barn og unge med mistanke om endokrin sykdom.

Robert Bjerknes
Seksjon for endokrinologi og metabolisme,
Barneklubben,
Haukeland Universitetssykehus, Bergen

Referanser

1. Ranke MB (red). Diagnostics of endocrine function in children and adolescents. 3. utgave. Karger, Basel, 2003.